

BUSINESS NEWSLETTER

Siječanj 2023. / Br.4

eb&t
EKONOMSKO-BIROTEHNIČKA
I TRGOVAČKA ŠKOLA - ZADAR

iz HRVATSKE

Zadar je najskuplji grad u Hrvatskoj!

Početak godine objavljen je popis najskupljih hrvatskih gradova. Kriteriji za analizu su bile cijene u restoranima, trgovinama, javnom prijevozu, mjesečnim režijama, zdravstvenoj zaštiti i najmu stanova.

Temeljem statističkih podataka izračunat je ukupan indeks troškova života prema kojemu je najskuplji grad za život u Hrvatskoj **Zadar**, iza kojeg slijedi Dubrovnik dok se glavni grad našao na trećem mjestu. Iza Zagreba najskuplji gradovi za život su Pula, Split, Rijeka i Osijek.

Prošle godine u Hrvatskoj prodano 44088 novih automobila

Prošle je godine u Hrvatskoj prodano 44088 novih putničkih vozila, što je za 2,6 posto manje nego godinu prije.

Po podacima Promocije plus objavljenim početkom siječnja, najviše novih vozila u 2022. godini prodao je Volkswagen - njih čak 5288, što je udio od 12 posto u ukupnoj prodaji. Na drugom je mjestu Škoda s prodanih 4506 vozila, a treća je Kia s prodanih 3413 vozila.

Opel je na četvrtom mjestu s 3291 prodanih novih automobila, dok je Dacia peta s 3217 prodanih vozila. Lani je uz ostalo prodano i 1578 novih Audiya, 1208 Mercedesa, 1156 BMW-a, 247 Porschea i 213 Tesli.

Hrvatska među zemljama EU s najvećim padom udjela duga u BDP-u

Javni dug u EU i eurozoni iskazan udjelom u BDP-u smanjio se i na kraju trećeg tromjesečja 2022. godine zahvaljujući kontinuiranom rastu gospodarstva, a Hrvatska je zadržala mjesto među zemljama s najvećim padom. Na razini EU-a javni dug iznosio je na kraju lanjskog rujna 85,1 posto BDP-a, izračunao je Eurostat. Na kraju lipnja iznosio je 86,4 posto. U eurozoni spustio se s 94,2 na 93 posto.

Uvrđen porast cijena uslijed uvođenja eura

Državni inspektorat RH (DIRH) 5. siječnja izvijestio je u da su u pojačanim inspekcijskim nadzorima utvrdili da je u trgovinama zabilježen porast cijena pojedinih proizvoda od 3 do 19 posto, u uslužnim djelatnostima poput frizerskih usluga, njege i uljepšavanja te parkinga od 10 do 80 posto, a kod ugostitelja od 1 do 10 posto.

Zamjena kuna u eure bez naknade i bez ograničenja količine

Hrvatska narodna banka (HNB) izvijestila je da poslovne banke pri zamjeni kunske gotovine u eursku ne naplaćuju naknadu ako se mijenja više od 100 novčanica i 100 kovanica kune u jednoj transakciji. To znači da se zamjena kunskih novčanica i kovanica u eure može obaviti bez naknade na neograničeni broj komada.

Građani kunsku gotovinu mogu bez ikakvih ograničenja i naknada konvertirati u eure polaganjem novca na bankovne račune u svojoj poslovnoj banci, pri čemu će se primjenjivati propisi kojima se i inače uređuje sprječavanje pranja novca i financiranja terorizma, napominju iz HNB-a.

Od 1. siječnja 2024. godine banke, Fina i Hrvatska pošta prestaju pružati uslugu zamjene valute, a novčanice i kovanice kuna moći će se zamijeniti samo kod HNB-a, i to također bez naknade, napominju iz HNB-a.

U Hrvatskoj strah od siromaštva znatno iznad europskog prosjeka

Zabrinutost zbog visokih troškova života dijele gotovo svi Europljani, a građani Hrvatske izdvajaju se strahom od siromaštva i isključenosti iz društva. Čak 93 posto ispitanika u EU izrazilo je zabrinutost zbog rasta troškova života, izvijestio je Europski parlament.

Gotovo 60 posto ispitanika u Hrvatskoj navodi i da primanjima nešto teže odnosno teško pokriva troškove života. Na razini EU-a teškoće je navelo nešto manje od polovine ispitanika.

iz EUROZONE

Koliko su točno rasle cijene hrane u Hrvatskoj i ostatku EU?

Eurostat je objavio je podatke o rastu cijena hrane u EU, raščlanjene po članicama. Najvažnija kategorija rasta cijena hrane za građane je harmonizirani indeks potrošačkih cijena, što je zapravo mjera inflacije i pokazuje kako su se mijenjale cijene u trgovinama koje plaćaju krajnji kupci, odnosno građani. U prosincu 2022. cijena hrane u Hrvatskoj, prema harmoniziranom indeksu potrošačkih cijena, bila je veća za 19.7 posto u odnosu na prosinac 2021.

To je veći rast cijena nego u Italiji, malo veći od prosjeka EU i Slovenije te u razini Njemačke. U Slovačkoj je hrana znatno više poskupjela, ali apsolutni rekorder je Mađarska, u kojoj je cijena hrane u trgovinama bila veća za 49.6 posto tijekom prosinca 2022. u odnosu na prosinac 2021.

Njemačkoj fale stotine tisuća radnika

Njemačka savezna vlada očekuje da će do 2026. nedostajati oko 240.000 kvalificiranih radnika.

Trenutno su nepopunjena oko dva milijuna radnih mjesta. Kao rezultat gubi se dodana vrijednost od skoro 100 milijardi eura. Posebno trpe zdravstvo i socijalne službe te logistička branša. U ugostiteljstvu je nedostatak osoblja doveo do ograničene ponude i skraćenog radnog vremena. Nedostatak je također velik na područjima elektromobilnosti ili obnovljivih izvora energije. Nedostatak osoblja također raste u administraciji i u komunalnim poduzećima. Prema studiji, do 2030. godine će nedostajati najmanje milijun kvalificiranih radnika. Kao razlog tomu navodi se baby-boom-generacija, rođena od sredine 1950-ih pa nadalje, polako ide u mirovinu.

Cijene goriva u Europi

Pregledom cijena benzina u Europi u siječnju ove godine Hrvatska ima šestu najnižu cijenu goriva na starom kontinentu. Niže cijene zabilježene su samo u Rumunjskoj, Bugarskoj, Ukrajini te u Rusiji i Bjelorusiji.

Inflacija u eurozoni usporava

Prvo je već na samom kraju 2022. stigla procjena kretanja inflacije u Španjolskoj, gdje je procijenjeno kako je inflacija u prosincu pala na 5,8 posto, dok je u studenome iznosila 6,8 posto. Potom je 2. siječnja objavljen podatak za Njemačku gdje je u prosincu dosegla 9,6 posto, a u prethodnom mjesecu bila je na razini od 11,3 posto.

Istoga dana stigao je podatak za Francusku gdje je inflacija zabilježila malo usporavanje sa 7,1 posto u studenome na 6,7 posto u prosincu. Pristigao je podatak i za Italiju inflacija je usporila s 12,6 posto u studenom na 12,3 posto u prosincu.

Više je faktora koji su utjecali na usporavanje inflacije u velikim gospodarstvima eurozone.

Najznačajniji utjecaj imao je pad cijena energije. Relativno toplo vrijeme te još više očekivanje recesije doveli su do pada cijena na tržištu.

Europska središnja banka počela je dizati kamatne stope, smanjila se likvidnost financijskog sustava te su se digli troškovi zaduživanja što je uz nažalost nužno usporavanje ekonomije dobar put prema stabilizaciji cijena.

Sve više njemačkih umirovljenika prima financijsku pomoć

Broj umirovljenika u Njemačkoj koji traže pomoć socijalnih službi je u porastu zbog toga što im mirovine nisu dovoljne za podmirenje životnih troškova. U rujnu 2022. broj umirovljenika koji su primali financijska sredstva u sklopu programa osiguranja temeljnih financijskih sredstava porastao je za 12 posto u usporedbi s rujnom 2021. Pravo na ovaj oblik financijske pomoći imaju svi umirovljenici čija ukupna mjesečna primanja iznose manje od 924 eura. Pomoć u financiranju životnih troškova iznosi 449 eura.

BUSINESS NEWSLETTER

Siječanj 2023. / Br.4

eb&t
EKONOMSKO-BIROTEHNIČKA
I TRGOVAČKA ŠKOLA - ZADAR

iz SVIJETA

Učitelji u Lisabonu štrajkaju!

Deseci tisuća nastavnika javnih škola i drugog osoblja u Lisabonu štrajkaju tražeći veće plaće i bolje radne uvjete, čime su napravili dodatni pritisak na portugalsku vladu koja se bori s krizom. Sindikat svih prosvjetnih djelatnika (STOP) zahtijeva od vlade da poveća plaće učiteljima i drugim zaposlenima u školama za najmanje 120 eura mjesečno te da ubrza napredovanje u karijeri. Vlada nije napravila protuprijedlog posebno za nastavnike, ali je rekla da će za 52 eura povećati mjesečne plaće svih državnih službenika koji zarađuju do 2600 eura. Učitelji na najnižoj platnoj ljestvici plaćeni su oko 1100 eura mjesečno, a čak i oni u vrhu obično zarađuju manje od 2000 eura mjesečno.

Dok jedni ratuju, drugi krađu: Korupcijski skandal mogao bi Ukrajinu dovesti u nezamislive probleme

Ukrajinski predsjednik Volodimir Zelenskij najavio je smjene na višim i nižim razinama, potez koji je uslijedio nakon najozbiljnijih optužbi za primanje mita otkako je prije godinu dana počela ruska invazija.

Antikorupcijska policija priopćila je u nedjelju da su uhitili zamjenika ministra za infrastrukturu zbog sumnje da je primio 400.000 dolara mita za uvoz generatora u rujnu prošle godine, što je ministar opovrgnuo.

Finski novinari proglašeni krivima za odavanje državnih tajni

Finska je godinama na samom vrhu zemalja s najvećom slobodom medija prema ocjeni Novinara bez granica (RSF), ali je prošle godine pala na peto mjesto na listi 180 zemalja. Razlog padu je osuđujuća presuda novinarima najvećeg dnevnog lista Helsingin Sanomat za objavljivanje tajnih vojnih podataka, u rijetkom kaznenom slučaju ograničavanja slobode medija u toj nordijskoj zemlji.

Okružni sud u Helsinkiju kaznio je Tuoma Pietilainena, glavnog autora izvješća "Najtajnovitije mjesto u Finskoj" iz 2017., a njegova kolegica Laura Halminen, iako proglašena krivom, prošla je bez kazne zbog sporedne uloge u novinskom članku. Sud je u priopćenju naveo da su novine javnosti obznanile "informacije vezane uz vojnu obavještajnu službu s oznakom stroge tajnosti, a poradi finske vanjske sigurnosti".

Izvoz američkog oružja porastao za gotovo 50%

Prodaja američkog vojnog oružja stranim vladama porasla je za 49 posto na 205,6 milijardi dolara u fiskalnoj godini 2022., objavio je u srijedu američki State Department.

Francuska prosvjeduje zbog mirovinske reforme

Francuski sindikati prosvjeduju protiv mirovinske reforme, odnosno plana predsjednika Macrona da se dob za odlazak u mirovinu pomakne sa 62 na 64 godine. Po Vladinu planu, dob za mirovinu podizala bi se postupno za tri mjeseca godišnje od rujna tako da bi cilj od 64 godine starosti bio uveden 2030. godine. Od 2027., osam godina prije od planiranog u ranijim reformama, morat će se raditi 43 godine za punu mirovinu. No bez obzira na to, Francuzi dobivaju lijepu mirovinu: po statistikama OECD-a, mogu računati na 74 posto onoga što su posljednji put dobili na račun kao plaću, u Njemačkoj je to samo 53 posto. Talijani se mogu nadati čak 82 posto posljednje neto plaće, Grci čak 84 posto.

U Italiji i Grčkoj mirovine su više od 15 posto državnog proračuna, a i u Francuskoj je to 13,4 posto. U Njemačkoj umirovljenicima odlazi tek 10,4 posto troškova države.

BUSINESS NEWSLETTER

Siječanj 2023. / Br.4

eb&t

EKONOMSKO-BIROTEHNIČKA
I TRGOVAČKA ŠKOLA - ZADAR

KRIPTOVALUTE

Tajna operacija FBI-ja: Uhapšen osnivač kriptomjenjačnice 'Bitzlato'

FBI je uhitio osnivača mjenjačnice za kriptovalute – Bitzlato, osumnjičenog za pranje novca.

Ministarstvo pravosuđa tvrdi da je stranica, čije je sjedište u Hong Kongu, korištena za pranje nelegalno stečenih milijuna dolara ruskog porijekla.

U Srbiji uhvaćeno 14 osoba zbog međunarodne prijevare s kriptovalutama

Sumnja se da su osumnjičeni napravili štetu državljanima Njemačke, Kanade, Švicarske i Australije višu od dva milijuna eura.

Sumnja se da su uhićeni oštećenima lažno prikazivali da trguju kriptovalutama na spomenutim platformama i da su za to koristili suvremene tehnologije, poput programa "Voice spin".

Na taj su način mogli da se lažno predstave podaci na fiktivnim platformama, kako bi korisnike doveli u zabludu da je riječ o legalnoj trgovini, iako do trgovine nije ni dolazilo.

Banke se upozoravaju na rizike od kriptovaluta

Američko financijsko regulatorno tijelo izdalo je upozorenje bankama zbog rizika povezanih s tržištem kriptovaluta. Naime, upozoravaju banke na moguće prevare, obmane i pravne nesigurnosti.

DIONICE

Na svjetskim su burzama prošloga tjedna cijene dionica znatno porasle jer su makroekonomski podaci potaknuli nadu da bi gospodarstva SAD-a i eurozone mogla izbjeći recesiju, unatoč visokoj inflaciji i rastu kamatnih stopa.

Na Wall Streetu je Dow Jones porastao 1,8 posto, na 33.978 bodova, dok je S&P 500 skočio 2,5 posto, na 4.070 bodova, a Nasdaq indeks 4,3 posto, na 11.621 bod.

Rast indeksa ponajviše se zahvaljuje nadi ulagača da će se američko gospodarstvo 'mekano prizemljiti' i tako izbjeći recesiju.

U posljednje vrijeme, tvrtka Tesla je doživjela snažan rast što se može prepisati činjenicama koje je iznio njen vlasnik Elon Musk, za razliku od ranijih kretanja dionica tvrtke koje su bile posljedica njegovih subjektivnih komentara i kupnje Twittera. Musk je izjavio kako bi Tesla u 2023. mogla proizvesti do 2 milijuna automobila što investitore čini izrazito ambicioznima.

Digitalni euro dolazi, mogao bi 'ukinuti' sivu ekonomiju

Proteklih godina način plaćanja se promijenio i uglavnom prešao u digitalni oblik, što je dovelo do smanjenja potrebe za klasičnim, papirnatim i kovanim novcem, a popularizacija kriptovaluta taj trend je samo pojačala. Stoga su neke od najvećih zemalja počele razvijati digitalni oblik svoje nacionalne valute. Prednosti uvođenja digitalnih valuta, poput digitalnog eura, velike su – od nižih troškova izdavanja i manipulacije do nestanka klasičnih "pljački banaka". Ukoliko se sa ideje pređe u realizaciju, digitalni euro bi predstavljao novi oblik eura iste vrijednosti i upotrebljivosti kao i euro koji se danas koristi. Iako bi tehnološki, s obzirom na isključivo digitalni oblik, djelovao slično digitalnim kriptovalutama, suštinska je razlika u tome da bi izdavač bio ECB, koji bi osigurao njegovu vrijednost i pouzdanost kakvu samo centralne banke mogu osigurati nacionalnim valutama.

EKONOMSKI RJEČNIK

Štrajk - kolektivna obustava rada dok se ne ispune zadani zahtjevi stranke koja je započela štrajk.

Pranje novca - predstavljanje stečenog novca ili imovine kao legalno dok im je izvor ilegalan.

Javni dug - novac koji država duguje vjerovnicima unutar države ili inozemnim vjerovnicima (krediti ili otplaćivanje onoga što je država kupila).

Sindikato - organizacija osnovana od strane ljudi koji rade u određenom dijelu gospodarstva koji zastupaju te radnike pred Vladom.

Inflacija - stanje gospodarstva s rastom opće razine cijena i padom vrijednosti valute te padom BDP-a.

Recesija - stanje gospodarstva u kojem BDP lagano pada, a nezaposlenost raste

Sloboda medija - jedno od temeljnih demokratskih prava koje država jamči medijima. Ono medijima daje pravo da bilo koju trenutnu situaciju može opisati i predstaviti javnosti onakvom kakva ona zbilja je dokle god to ne narušava sigurnosti građana i države kada se ta ista sloboda medija može ograničiti.

Tečajna lista na dan 30.01.2023./OTP BANKA

VALUTA	SIFRA	JED.	KUP.EF.	KUP.DEV.	SREDNJI	PROD.DEV.	PROD.EF.
AUD	036	1	1,592885	1,574540	1,528900	1,482820	1,464475
CAD	124	1	1,505504	1,491028	1,447900	1,404172	1,389696
CZK	203	1	24,982650	24,530583	23,826000	23,055417	22,603350
DKK	208	1	7,735208	7,660831	7,437800	7,214569	7,140192
HUF	348	1	409,175400	402,563250	388,850000	375,336750	368,724600
JPY	392	1	146,876980	145,394800	141,100000	136,925200	135,443020
NOK	578	1	11,223196	11,083577	10,760000	10,396223	10,256605
SEK	752	1	11,659336	11,547227	11,210800	10,874573	10,762464
CHF	756	1	1,042059	1,032039	1,001700	0,971921	0,961901
GBP	826	1	0,912475	0,903701	0,878850	0,851059	0,842285
USD	840	1	1,130168	1,119301	1,086500	1,054099	1,043232
BAM	977	1	2,036019	2,014505	1,955830	1,897155	1,875641
PLN	985	1	4,956787	4,867348	4,708500	4,547252	4,457813

Kreativno osmislili, uredili i grafički pripremili učenici zadruge Solidus:

Fabio Glavić, Andrija Samardžija, Marija Badrak, Toni Jurjević, Adrijan Milin i Noa Kužet Avdagić

Mentor: Sandra Bijelić Pajović, prof.

